

Ceea ce a imprimat spectacolului o notă deosebită, transformându-l într-o puternică manifestare a sentimentului patriotic a fost prezența la acest jubileu a tovarășului Nicolae Ceaușescu, Secretar General al P.C.R., Președintele Republicii, comandantul suprem al forțelor armate.

Programul spectacolului omagial, la a cărui realizare și-au adus o valoroasă contribuție Ansamblul „Doina” al armatei, condus de General-maior Dinu Stelian, col. Sergiu Eremia și Gheorghe Popescu, corul *Madrigal* al Conservatorului „Ciprian Porumbescu”, dirijat de Marin Constantin, soliști vocali de la Opera Română, actori ai teatrelor din Capitală, a fost alcătuit pe baza unui scenariu semnat de col. Ion Costea, col. Sergiu Eremia, poetul Jean Gheliuc și regizorul Hero Lupescu — căruia îi aparține și regia spectacolului. Conceput ca o înlănțuire de tablouri evocatoare (*Cuza Vodă, 1877, Ecaterina Teodoroiu, Insurecția, Carei, Eftimie Croitoru, Victoria*), tot atâtea episoade de înălțător patriotism ale bravilor ostași români, spectacolul a continuat cu o firească succesiune de momente din viața și activitatea cetățenească de azi a ostașilor (*Instrucția, Dansul muncii, Instrucția fetelor, Omagiu*), încheindu-se cu un emoționant angajament al tuturor militarilor, rostit în fața comandantului suprem.

Spectacolul pune în valoare partituri pătrunse de accente patriotice, aparținând lui George Enescu, Ciprian Porumbescu, Alexandru Flechtenmacher, I. Brătianu, Paul Constantinescu, Vasile Popovici, Dumitru Eremia, Dinu Stelian, Cornel Trăilescu, Lucian Mețianu, Teodor Bratu, Sergiu Eremia, George Bazavan, Marin Constantin, Vasile Donose, Sergiu Sarchizov, I. Oprea precum și versuri ale poezilor V. Alecsandri, I. Nenițescu, N. Tăutu, E. Frunză, V. Tulbure, R. Boureanu, D. Vicol, J. Gheliuc, I. Costea, I. Socol, V. Cimpeanu; la acestea se adaugă dansuri ostășești, clasice sau populare, excelent pregătite de maestrul de balet Oleg Danovski, G. Baci și Vl. Bedea.

Dar ceea ce trebuie remarcat este energia nestăvilă, disciplina de ansamblu a tuturor forțelor interpretative participante la spectacolul omagial al zilei forțelor armate. În mod deosebit notăm evoluția so-

liștilor vocali Maria Diaconescu, Veronica Ionescu, Florin Diaconescu, Marcel Angelescu, Pompei Hărășteanu, Ion Nicolau, a soliștilor dansatori Mariana Ștefănescu, Maria Zlătoianu, George Dumitru, Dorel Ciocănar, a recitatorilor Mihai Dogaru și Adrian Petrache.

Scenografia Paulei Brîncoveanu, regia lui H. Lupescu și excelentul montaj cinematografic realizat de Zința Spîncescu și col. Nicolae Ghiorama, au subliniat cu ingeniozitate și acuratețe conținutul spectacolului.

Constantin RASVAN

Concert Arnold Schönberg

Sărbătorirea, la Filarmonică, a centenarului nașterii lui Schönberg n-a avut nimic din solemnitatea înghețată în care, dintr-o falsă înțelegere și exteriorizare a sentimentului de venerație față de mării dispăruți, asemenea manifestări se încorsetează adeseori. N-a fost nici, ca altele, un oarecare medalion, alcătuit din lucrări camerale; a fost, dimpotrivă, chiar mai mult decât o inspirată evocare: o pledoarie pentru cunoașterea creației părintelui noii școli vieneze, atât de popular în calitatea sa de teoretician al dodecafonismului și atât de ignorat încă, în aceea de compozitor.

Pledoarie susținută de autorul *Cazului Schönberg* (volum recent publicat de Editura Muzicală, de asemenea sub semnul manifestărilor dedicate centenarului) cu acel farmec unic pe care muzicologul îl are atunci când conferențiază (avantajul vorbitorului față de scriitor!) și care rezultă din faptul că, oricât de îndelungat ar fi meditat asupra problemelor ce le expune, el nu repetă niciodată (meccanic ori numai) artificial un proces desfășurat anterior, ci gîndește, elaborează în chiar acel moment,

în fața publicului, pentru acesta și stimulat de prezența lui. Ca întotdeauna, și de astă dată forța de captivare și convingere a viziunii pe care George Bălan o concepe și o propune vine din capacitatea sa de a transforma seaca înșiruire de date a istoriei muzicii într-o dramă pasionantă, iar complicatul și aridul — pentru neprofioniști! — progres al tehnicii componistice într-o faustică aventură a cunoașterii; toate acestea, grație faptului că relevă în permanență și înainte de orice sensul istoric, estetic și etic, filozofic în ultima instanță, al fiecărui fenomen — cit de neînsemnat ar fi el în aparență.

Pledoarie inspirată și la rându-i argumentată de inteligenta compunere a programului, ce permite cuprinderea antitetică și sintetică a exigenței și creației schönbergiene, prin acei antipozii ai săi care sînt *Noapte transfigurată și Pierrot lunaire*. Prezența lui Anatol Vieru la pupitrul dirijoral (reeditînd versiunea lui „Pierrot...” care anul trecut — ca și acum, cu participarea remarcabilă a Marthei Kessler — a constituit unul dintre evenimentele stagiunii camerale), prilejuind, printre altele, cîteva constatări bogate în semnificații. Mai întii, că, sub conducerea unui muzician și artist de elită, o formație reunită ad-hoc, fără o comună experiență scenică anterioară deci (dar ai cărei membri sînt instrumentiști de valoare și structură solistică — calitate absolut necesară pentru acest gen de muzică — Mircea Opreanu, Voicu Vasinca, Mariana Kaunz, Valeriu Bărbuceanu, ș.a.m.d.), poate vibra convingător la unison, se poate echilibra și omogeniza admirabil, în expresie, dacă nu întotdeauna și ca forță și ca netezime a sononității (formula sextetului de coarde din *Noapte transfigurată* fiind, ce-i drept, extrem de prețioasă din acest ultim punct de vedere). Apoi, un alt ansamblu, și el fără ceea ce s-ar putea chema un trecut artistic comun, dar care evoluează pentru a doua oară pe podium, realizează în interpretare un plus de căldură și degajare — într-un cuvînt, de autenticitate — față de cea dintîi apariție publică. Și, în sfîrșit, că, atunci cînd un creator dirijează muzica altuia cu pasiune și profunzime de gîndire cu care și-ar interpreta propriile sale compoziții, rezultatul efortului său este un produs artistic de excepție.

Luminița VARTOLOMEI

Orchestra de cameră din Saint Paul

După ce, la începutul acestui an, am avut prilejul să facem cunoștința unui ansamblu muzical (corul de cameră al colegiului Macalester*) al „orașelor gemene” Minneapolis și Saint Paul, din statul american Minnesota, iată-ne comentînd concertul susținut la București de o altă formație din această zonă a S.U.A.: Orchestra de cameră din Saint Paul, unicul colectiv profesional de acest fel, existent astăzi pe teritoriul țării. Deși începutul orchestrei datează

din 1950, numai din 1968 cei 22 de membri ai ansamblului s-au putut elibera de alte obligații profesionale, concentrîndu-se exclusiv asupra activității lor în cadrul formației camerale. Conducătorul muzical al orchestrei este tînărul dirijor Dennis Russell Davies, numit în această funcție din 1972, ca urmare a unei competiții la care au participat opt dirijori. Doctor în muzică de la „Juilliard School of Music”, Davies s-a impus rapid în viața muzicală internațională, avînd de pe acum — la vîrsta de abia 29 de ani — înscrise în biografia sa artistică succese obținute ca dirijor de concerte simfonice la Filarmonica din Los Angeles, la Roma, Milano, Londra, Copenhaga, la Festivalurile internaționale de la Royan și Spoleta, precum și ca dirijor de operă la San Francisco, la Santa Fe și mai recent în Olanda, unde a preluat obligațiile dirijorale ale defunctului Bruno Maderna, conducînd *Pelléas și Mélisande* în mai multe rînduri. Dirijor dinamic, plin de energie și de temperament, dar totodată foarte precis în indicații, Dennis Russell Davies a imprimat orchestrei un stil de interpretare, care — fără a o depărta de repertoriul din epoca barocului sau a clasicismului — i-a dezvoltat o afinitate specială pentru muzica contemporană. Domeniul acesta implicînd de regulă calități solistice pentru membrii orchestrei, toți cei 22 de instrumentiști activează paralel în diferite grupuri camerale mai mici (printre care un cvartet de coarde, un cvintet de suflători, un trio cu pian — în care dirijorul Davies funcționează ca pianist — și în fine un ansamblu de muzică barocă, incluzînd 11 membri, sub conducerea dirijorului asistent John DeMan), ceea ce le dezvoltă însușirile necesare, pentru a putea da maximum de randament artistic în cadrul orchestrei „mari”.

Calitățile intru totul remarcabile ale formației au ieșit în evidență încă de la prima piesă a programului, dedicat în întregime muzicii americane contemporane. Intitulată *Suită persană*, această lucrare poartă semnătura unuia din decanii de vîrstă ai compozitorilor și pianistilor din S.U.A., Henry Cowell (născut în 1897), devenit cunoscut încă din anii dinaintea primului război mondial prin tehnica sa pianistică a „clusterelor”. În piesa prezentată la concert, pe care a compus-o în 1956—1957, Cowell vădește însă preocupări de natură specială: imbinarea universului muzical american cu acela al folclorului iranian, ca urmare a unei vizite de trei luni la Teheran. Fără a cita teme muzicale sau ritmuri iraniene, compozitorul sugerează în lucrarea sa o atmosferă specific orientală, accentuată prin folosirea în cadrul formației a unui instrument de percuție lovit cu palma (de genul „tom-tom”) și a unei mandoline, destinată să înlocuiască instrumentul de coarde ciupite „tari”, caracteristic ansamblurilor de muzică populară din Iran. Variatele ambianțe sugerate de diferitele părți ale amplei Suite (a cărei durată atinge aproximativ 30 de minute) denotă un compozitor slăpîn pe meșteșugul orchestrației, un colorist, un polifonist.

Dacă în Suita lui Cowell orchestra a fost folosită numai la jumătate din componența sa, ea a apărut în formație aproape completă în lucrarea următoare, *Dialog*, de Hall Overton (născut în 1920), o personali-

*) A se vedea revista „Muzica” nr. 3/1974